

Vj-179/2005/23

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa az **Új Ex-Libris Kft.** (Budapest) eljárás alá vont vállalkozás ellen fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának tilalma miatt indított eljárás során tárgyaláson kívül meghozta az alábbi

határozatot

A Versenytanács az eljárást megszünteti.

E határozat ellen jogorvoslatnak nincs helye.

Indoklás

Az eljárás tárgya az eljárás alá vont vállalkozás (a továbbiakban: Kft.) átdolgozott, rövidített művek kiadása során tanúsított fogyasztómeztésére alkalmas magatartása.

I.

A Versenytanács az ügyfél előadása, a csatolt írásbeli bizonyítékok, a többször módosított 1996. évi LVII. Tv. (Tptv.) 71. §-a nyomán készült vizsgálati jelentés alapján a következő tényállást állapította meg:

A hazai könyvkiadás jelenét a forgalom dinamikus, de ellentmondásos növekedése jellemzi. Ez azt jelenti, hogy a 2004. évi forgalom 2 %-os növekedéssel kb. 58 milliárd Ft-ot tett ki, amellett, hogy a kiadványok összpéldányszáma 32.035.000-ra emelkedett, az átlag példányszám pedig 2.857-re csökkent.

A példányszámok változása azt mutatja, hogy számos mű jelenik meg a piacon, de egyre csekélyebb példányban.

Az összforgalom 89,9 %-a, ami 2004-ben mintegy 52 milliárd Ft volt, 149 kiadótól származik.

A gyermek- és ifjúsági könyvekből 2004-ben kb. 4,7 milliárd Ft-ot forgalmaztak, amely az összforgalom 7,9 %-a.

A kereskedők az árut alapterület és profil szerint osztályozható üzlethelyiségekben, valamint üzlethelyiséget nem igénylő módon értékesítik, azaz nyomtatott katalógusok, internetes online megrendelések alapján a fogyasztó csomagküldő szolgáltatás útján jut a kiválasztott termékhez.

Könyveket kereskedelmi forgalomban legnagyobb választékban a nagy alapterületű, szakosodott áruházláncokban (Libri, Alexandra, Líra és Lant) talál a fogyasztó. Kisebb alapterületűek a szakosodott, illetve kiadói üzletek, mint például a Complex Kiadói Kft., az Osiris Kiadó üzlete vagy a Kódex Könyvárúház. Ugyancsak kínálnak könyveket az alapvetően élelmiszereket, egyéb termékeket is forgalmazó kereskedelmi láncok hipermarketei (Tesco, Cora, Auchan, Metro).

Az üzletben történő könyvvásárlás fogyasztói szokásai hagyományosak, legalább a könyvborító áttekintését magába foglalja.

Az online könyvvásárlás vezető szereplője a Bookline.hu (átlagos áreredmény: 40-50%) a Földvár

Online (piaci részesedése 8-12%), a Libri.hu (piaci részesedése 10-15%), az Alexandra Online (piaci részesedése 6-10%), a Könyvnet (piaci részesedése 3-6%).

Az üzlethelyiséget nem igénylő forgalmazási mód egyre elfogadottabb a fogyasztók körében. Az üzlethelyiségen kívüli vásárláskor a vásárló megrendelésekor csak arra hagyatkozhat, amit a katalógusban, az interneten közzétesznek.

Példa erre Mark Twain Tom Sawyer kalandjai című műve, amelyet a Libri Online 2006. január 30-án 17 féle kiadásban kínált, s ezen belül 3 volt magyar nyelvű. A tájékoztatás tartalmazta az árat, az eredeti mű szerzőjét, címét, de közelebbi tájékoztatást a műnek az eredeti műhöz való kapcsolatáról (fordítás, átdolgozás, rövidítés, stb.) nem adott.

A Kft.

1997. szeptember 15-én létesített vállalkozás, melynek fő tevékenységi köre a könyvkiadás. Kiadványait a Holló és Társa Kiadóval együttműködve forgalmazza, így egyes online könyvruházak kínálatában az eljárás alá vont által kiadott könyv a Holló és Társa Kiadó nevének feltüntetésével szerepel.

A cég 3.000.000 forint jegyzett tőkével rendelkezik. A 2004 évi nettó árbevétele 83.106.000 forint, a 2005. évi kb. 63.000.000 Ft volt.

A Kft-nek 51 kiadványa volt 2005. novemberében a piacon, amelyek ifjúsági- és ismeretterjesztő művek, köztük a Klasszikus Ifjúsági Regénytár című sorozat részét képező 9 mű.

Versenyháza a Móra Könyvkiadó, az Egmont-Hungary Kft., az Unikornis, stb. körülbelül összesen hetvenen.

A Kft. adatai szerint az ifjúsági és kötelező irodalom kategóriában megközelítőleg 5.000 cím kapható, így piaci részesedése becslése szerint 2-2,5 ezrelék.

Az általa kiadott művek közül többet kiadtak más vállalkozások is a közelmúltban, így Mark Twain Tom Sawyer c. művét megjelentette a Ciceró Könyvkiadó változatlan utánnomásban, az Aranyhal Kiadó illusztráltan, az Alexandra Kiadó az Illusztrált Klasszikusok Kincsesára sorozata részeként; Charles Dickens Twist Olivér c. regényét kiadta a Holnap Kiadó és az Alexandra Kiadó, utóbbi az Illusztrált Klasszikusok Kincsesára sorozata tagjaként, valamint számos antikvár példány is kapható.

A Kft. Klasszikus Ifjúsági Regénytár elnevezéssel jelentetett meg rövidített, átdolgozott kiadásokból sorozatot, melyek közül 2005. novemberében következők voltak előadása szerint megvásárolhatók:

Szerző	Cím	Uttalás átdolgozott	Kiadás időpontja	Példány szám
Mark Twain	Tom Sawyer	Átdolgozott	2005.03.11	3.300
Hermann Melville	Moby Dick a	Átdolgozott	2005.03.24	3.200
Jack London	Fehér csóvar	Átdolgozott	2005.03.11	3.240

		rövidített kiadás		
Robert Louis Stevenson	A kincses sziget	Átdolgozott, rövidített kiadás	2005.03.24.	3.130
Alexandre Dumas	A három testőr	Rövidített, átdolgozott kiadás	2005.08.16.	3.160
Alexandre Dumas	Monte Cristo grófja - impresz-szumban	Átdolgozott, rövidített kiadás	2005.08.16.	3.200
Jules Verne	Nyolcvan nap alatt a Föld körül	-	2002.11.15.	4.490
Jules Verne	Nemo kapitány	-	2002.11.15.	4.450
Charles Dickens	Twist Olivér	Átdolgozott, rövidített kiadás	2005.03.24.	3.160

Rudyard Kipling, A Dzsungel könyve c. regényének 2001/2002-es kiadását ugyancsak a sorozat tagjaként, s amelyből a kiadó állítólag már nem rendelkezik példánnyal, annak átdolgozott, rövidített jellegére való utalás nélkül jelentette meg akkoriban. Versenyhársi jelzést követően a Kft. matricát helyezett el

"Rövidített kiadás

Átdolgozta:

Malvina G. Vogel"

szöveggel és helyreigazítást tett közzé az Új Magyar könyvpiac és a Könyvhét c. könyvszakmai lapokban 2003. januárjában.

Időközben a két Verne mű külső hátsó borítóján feltűnően elhelyezte az "átdolgozott és rövidített kiadás" feliratot, továbbá intézkedett az internetes tájékoztatás módosítása iránt.

Az elmúlt tíz évben a hivatal számos versenyfelügyeleti eljárást folytatott az éles piaci versenyben a fogyasztókat vásárlási döntésükben megtévesztéssel befolyásoló piaci gyakorlat felszámolása érdekében.

Ennek a mintegy tíz eljárásnak (Vj-137/1994., Vj-279/1996., Vj-35/1998., Vj-5/2002., stb.) bíróságilag is helybenhagyott lényege (FB.2K.30.037/1995., LB.Kf.27.527/1996., stb.), hogy a kiadónak félreérthetetlenül kell közölnie az általa kiadott mű tartalmi és formai jegyeivel a mű lényeges tulajdonságai közé tartozóan a mű - egyedi körülményektől függő - kiadásával kapcsolatos előzményeket. Ugyanis a piacon ismert lehet egy adott mű bizonyos karakteres vonásokkal, amelyekhez képest az alkalmazott változtatások fogyasztómegtévesztésre alkalmas piaci magatartással párosulhatnak, függetlenül attól, hogy a változtatások jogszerűek-e vagy sem.

Amennyiben a vállalkozás a műváltoztatás teremtette helyzetben a fogyasztói döntéshez

ismertebb jegyeket, olvassa el a fűszöveget, stb., hiszen a kiadó az, aki az eladással bevételeit növelni, piaci helyét erősíteni akarja, ezért a tájékoztatásban elől kell járnia.

II.

A Gazdasági Versenyhivatal a Tpv. 69. § (1) bekezdésére figyelemmel, a Tpv. 70. § (1) bekezdése szerint a jelen eljárást indította a Kft. ellen, mert vélelmezte, hogy az általa kiadott "átdolgozott, rövidített" művek vonatkozásában folytatott tájékoztatási gyakorlata fogyasztómegettévesztésre alkalmas.

Az eljárás során számba vette a vélelmezett jogsértéssel érintett "Klasszikus Ifjúsági Regénytár" sorozat forgalomban lévő köteteit, s úgy találta, hogy csupán a Nemo kapitány, és a Nyolcvan nap alatt a Föld körül című Jules Verne kötetek tájékoztató felülcímzése szükséges, amelyet a Kft. annak ellenére vállalt, hogy a hazai könyvkiadási piacon az a gyakorlat, hogy a kiadók az "illusztrált kiadás" kifejezés használatával hátrítják el a fogyasztómegettévesztés lehetőségét.

Ezen túlmenően a Kft. már 2002. őszén is önként fogantatosított hasonló tartalmú eligazító felülcímkezést, amikor versenytársa kérésére Kipling: A dzsungel könyve című regényének raktári készletén (kb. 1200 db) elhelyezte a címkét:

"Rövidített kiadás

Átdolgozta:

Malvina G. Vogel"

felirattal.

Mindezek alapján úgy találta, indokolt az átdolgozásra vonatkozó tájékoztatás impresszumban történő elhelyezésnél feltűnőbb ismertetése, lehetőleg a címlapon. Ezt az elhelyezési módot szükségesnek tartotta egyrészt a szerző személyére vonatkozó pontos tájékoztatás, másrészt az online könyvruházak gyakorlata miatt, mert nem utalnak az átdolgozott jellegre, ugyanakkor az impresszum a speciális információs környezetre tekintettel nem olvasható.

A vizsgálat a jogsértés megállapítását bírságkiszabás mellőzésével elegendőnek tartotta a jogsértés felszámolására.

III.

A Tpv. 1. §-a szerint a törvény hatálya kiterjed az ország területén tanúsított piaci magatartásra, nem említve a kivételeket és a törvény személyi hatályát.

A Tpv. 8. § (1) bekezdése szerint tilos a fogyasztók megettévesztése a gazdasági versenyben.

A (2) bekezdés a fogyasztómegettévesztésre alkalmas magatartások példálódzó felsorolását tartalmazza. Ezen belül az a) pont tiltja az áru ára, lényeges tulajdonsága tekintetében valótlan tény, vagy valós tény megettévesztésre alkalmas állítását, megettévesztésre alkalmas árjelzővel való ellátását, vagy az áru lényeges tulajdonságairól bármilyen más, megettévesztésre alkalmas tájékoztatás adását.

A használt kifejezések értelmezéséről szóló 9. § előírja, hogy a mindennapi életben, illetve a szakmában elfogadott általános jelentés az irányadó annak megállapításánál, hogy a tájékoztatás a fogyasztók megettévesztésére alkalmas-e.

75. § (1) Az eljáró versenytanács a hivatalból indult eljárás szünetelését rendelheti el, ha a vizsgált magatartás a verseny szabadságát vagy tisztaságát csekély fokban veszélyezteti, és az eljárás alá vont ügyfél vállalja, hogy

a) tartózkodik a magatartás folytatásától, valamint

b) kárveszély esetén megteszi a kár megelőzéséhez szükséges intézkedéseket.

(2) Az eljárás szünetelésének időtartamát az eljáró versenytanács határozza meg, az azonban nem haladhatja meg a hat hónapot.

A Tpv. 77. §-a az eljárás során hozható érdemi határozatokat tartalmazza, míg a 78. § a bírságkiszabásról rendelkezik, taglalva a bírságkiszabásnál irányadó szempontokat. Ennek megfelelően a kiszabható bírság összege legfeljebb a Kft. előző üzleti évben (2005.) elért nettó árbevételének tíz százaléka lehet.

IV.

Az ismertett számadatokból levonható, de egyébként is köztudomású, hogy a magyar könyvkiadási piacon számos kiadó, csökkenő példányszámban tudja az eladás sikerével kiadni a műveket. Ez a piaci állapot nem jelenti azt, hogy valamely szerzőtől származó eredeti művet csak egy kiadó ad ki, mert - a magyar nyelven írott műveket figyelmen kívül hagyva - egy-egy eredetileg idegen nyelven írott mű többféle, az eredetinek megfelelő szöveg fordításával, illetve átdolgozottan, rövidítetten kerül a könyvpiacra. Valamely idegen nyelven írott eredeti mű lehetséges magyar kiadású változatait a teljesség igénye nélkül ismerteti a Versenytanács annak szemléltetésére, hogy hányféle változatú kiadásban ismerhetik meg a magyar olvasók. Az idegen nyelven írott eredeti művet több nyelvre is lefordíthatják, közte magyarra is, amelyeket különböző nyelvű fordításokból magyarra fordítanak vagy az idegen nyelvű átdolgozásokat magyar nyelvre átültetik, rövidítik, stb. Ha pedig a könyvpiac az alpműnek sokféle magyar nyelvű variációs kiadása lehet, mert az eredeti mű nemcsak egyetlen magyar fordításban kapható, a kiadóval szemben piaci követelmény, hogy saját árúját megkülönböztesse a többitől, annak érdekében, hogy a fogyasztók eligazodását elősegítse, miután a mű címének és szerzőjének közlése önmagában nem elegendő a kialakult piaci helyzetben. Ez a megkülönböztetési kötelezettség egyúttal annak mércéje is, hogy a fogyasztóknak versenyjogilag miféle tartalmú tájékoztatást kell adni.

Versenyjogi szempontból közömbös, hogy a piaci vállalkozások könyvkiadással kapcsolatos piaci tájékoztatási gyakorlata kielégíti-e a sajtóról szóló 1986. évi II. törvény, és a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény előírásait, valamint a könyvpiaci vállalkozások Etikai Kódexének rendelkezéseit. Jelentősége annak van, hogy figyelemmel van-e a Tpv. III. fejezetében írt tilalmakra, s azon belül a Tpv. 9. §-ában megfogalmazott értelmezési szabályra.

A Tpv. III. fejezetének az a rendeltetése, hogy annak a fogyasztói döntésnek a szabadságát védje, amely szükségképpen kíséri a fogyasztók áruválasztását. Ez a döntés piaci léptékben is befolyásolható, nem tilalmazott magatartás, de versenyjogellenessé válik, ha tisztességtelensége megállapítható, mert a vásárlói kedvet fogyasztómegtévesztésre alkalmas magatartással kelti vagy fokozza, s így a fogyasztói érdeksérelem a fogyasztók versenytársaktól való jogellenes elvonásának lehetősége miatt a versenytársak jogszerűtlen hátrányát is okozhatja.

Az önmagában nem tiltott befolyásolás versenyjogi értékelés alá kerülő szokásos formája a piaci tájékoztatás, mint piaci magatartás, amellyel a vállalkozások a fogyasztók vásárlási szándékát magukra, termékeikre kívánják irányítani.

Az üzletekben kapható és ezért többnyire kézbevehető könyvek szokásosan elülső-hátsó borítójukon, valamint a könyv gerincén tüntetik fel a mű címét és szerzőjét, valamint a

fűlszöveget, stb., amelyek, mint forgalombahozatali kellékek azonosítási, fogyasztótájékoztatási célokat szolgálnak.

Az internetes és egyáltalán az üzlethelyiségen kívüli forgalmazási mód nyilvánvalóan részletesebb tájékoztatást igényel, mert nincs mód a könyv felütésére, amelyből további információk ismerhetők meg, nemcsak a szövegre, színvonalra, stílusra.

Az impresszumból szokásosan további konkrét adatok is megállapíthatók, részben a fogyasztók, részben a könyvszakma gyakorlói számára, még akkor is, ha kötelező tartalmára nincs jogi szabály.

Az ismertett piaci helyzetben egy vállalkozásnak nemcsak a fogyasztói tájékoztatásról kell gondoskodnia, de a kiadványok piaci jelenlétével is tisztában kell lennie, éppen jövőendő tisztességes piaci sikere érdekében, hogy ezáltal egyrészt elkerülje azokat a piaci helyzeteket, amelyek a fogyasztók megtévesztésére alkalmat teremtenek, másrészt a művek kiadásánál figyelembe vegye a versenyző kiadványokat, amelyek saját kiadványának értékesítési esélyeit csökkenthetik.

Az eljárás során azt kellett vizsgálni, hogy a Kft. fogyasztómegtévesztésre alkalmas magatartást tanúsított-e, illetve jogsértését felszámolta-e azáltal, hogy a Klasszikus Ifjúsági Regénytár sorozatának tagjain nem tüntette fel, hogy "átdolgozott, rövidített kiadás", illetőleg ilyenén közlést csak a második oldalon elhelyezett impresszum tartalmazott. Idetartozik az internetes tájékoztatás folytatott gyakorlata is, amelyre teljeskörűen nincs adat.

A Nemo kapitány és a Nyolcvan nap alatt a Föld körül című kötetekről és az interneten a Kft. hiányosan tájékoztatott, s ezért fogyasztómegtévesztésre alkalmas magatartást tanúsított. A másik hét kötet tekintetében kérdéses volt a "rövidített, átdolgozott kiadás", mint tájékoztatásnak az impresszumban való elhelyezés jogszerűsége, amellet, hogy a sorozat elnevezése önmagában arra engedett következtetni, hogy - a valósággal ellentétben - a Kft. magyar fordításban ad ki eredeti műveket.

A tartott tárgyaláson a Kft. jogsértését teljes terjedelemben elismerte és a jogsértést részben kiküszöbölő eddigi intézkedésén túl, lehetőséget kért jogsértésének teljes felszámolására.

Az eljárás szünetelésének törvényi akadálya nem volt, mivel a Kft-nek csekély a piaci részesedése, az elkövetett magatartás piaci súlyát pedig csökkentette intézkedéseinek sora. Ezért a Versenytanács egy hónapi időtartamra, 2006. március 21-én elrendelte az eljárás szünetelését. Az eljárás szünetelése alatt a Kft. a raktáron lévő összes eljárással érintett (11.126 db) könyvén is elhelyezte a két Verne művön korábban is feltüntetett, átdolgozásra, rövidített kiadásra utaló feliratát, amit a vizsgáló utóvizsgálata során ellenőrzött.

Mivel a Kft. vállalásának teljesítésével kifogásolt magatartást maradéktalanul felszámolta, a Versenytanács az eljárást tárgyaláson kívül megszüntette a Tpv. 76. § (3) bekezdés c. pontja szerint.

Budapest, 2006. május 24.